

Mitt i Livet

Västanfors Västervåla församlings tidning

nr 2/18

tema familjen

Familjen ska vara en trygg plats

En familj kan se väldigt olika ut i vårt samhälle idag. Längre tillbaka i tiden innebar familjetillhörigheten en del av identiteten i samhället. Senare blev kärnfamiljen med en mamma, en pappa och ett eller flera barn det självklara. Idag kan en familj bestå av två mammor eller två pappor med barn. Många separerar och bildar ny familj med en ny partner som kanske har barn sedan tidigare och då blir det en större familj med bonusbarn och bonusföräldrar. Inget är rätt eller fel, men det är intressant att se på familjen som ett tydligt tecken på utvecklingen i samhället och att värderingar förändras. Familjen - hur den än ser ut - ska vara en trygg plats där varje individ har sitt självklara utrymme och sin plats att växa. En familj är en mycket viktig del av en människas liv, det är att sammanhang som har avgörande betydelse för vem du är som person.

I sommarens nummer av församlings-tidningen Mitt i livet får du möta några personer från olika familjer. Emmy och Jens har nyss gift sig och planerar att skaffa barn tillsammans. Ingela och Risto öppnar sitt hem för barn som behöver ett nytt familjesammanhang för att må bra. Hamed längtar efter sin familj i Iran.

Prästen Per-Arne skriver om den gamla och den nya familjen, och lär oss nya familje-ord. Läs också om vilken hjälp familjer kan få i sina relationer på familjerådgivningen, och vad Kyrkans Allmänna Juridiska Byrå kan hjälpa till med när det gäller familjejuridik.

Längre fram i tidningen får du träffa diakoniarbetare Birgitta och kyrkogårdsarbetare Magnus. Läs också om Akelo som bor med sin familj i flyktingläger och älskar fotboll.

Cecilia Kjellin Eriksson, redaktör

Emmy och Jens gifte sig i Västervåla kyrka

Än är det flera månader kvar till bröllopet, men det blivande brudparet har förstås redan börjat planera både själva vigselakten och bröllopfesten.

Vi träffades på Lindgården en vårvinterdag i mars då de hade bestämt en tid med prästen Per-Arne Bengtsson för att gå igenom vigselakten och prata om hur Svenska kyrkan ser på vigsel.

-Jag tror på äktenskapet och vill att det ska vara vi för alltid, säger Emmy.

-Det blir ett nytt och spännande skede i livet, tycker Jens.

Symboliken i vigselakten

Prästen Per-Arne går igenom symboliken i vigselakten och förklarar vad vigselringen*, brudkronan*, marskalk* och brudtärnor* är symboler för. I en vigsel i Svenska kyrkans ordning finns en tydlig struktur med utrymme även för egna önskemål om till exempel psalmer och musik. Kanske vill någon vän eller släkting läsa en text. Det är också möjligt att skriva egna vigsellöften. Emmy och Jens vill gärna att en släkting ska spela vissa stycken på piano och sjunga en solosång. De frågar också om det är möjligt att få dekorera med extra blommor i kyrkan, och det går naturligtvis bra.

Förväntningar på äktenskapet

Samtalet handlar också om vilka förväntningar Emmy och Jens har på själva äktenskapet och på hur livet kommer att gestalta sig när de är gifta. Eftersom de redan bor tillsammans så kommer vardagen nog att bli ungefär som förut, tror Emmy, som ändå tycker att äktenskapet har betydelse både moraliskt och juridiskt. -Juridiskt sett så underlättar det absolut att vara gift, förklarar Emmy, som jobbar på en advokatbyrå. Men det viktigaste för mig är att vi tar ett steg till för att visa varandra och alla andra att vi satsar på oss. Vi vill skaffa familj tillsammans. Jens håller med:

-När vi gifter oss lovar vi att vi alltid finns där för varandra. Jag känner mig redan lite bortskämd för Emmy är så bra på att visa att hon finns där för mig. Hon visar kärlek och uppskattning hela tiden, säger han och tittar kärleksfullt på sin blivande fru.

Emmy och Jens gifte sig i Västervåla kyrka den 9 juni. Bröllopfesten med ett 50-tal gäster hölls på Wirsbo herrgård där de som ville även kunde övernatta. De valde Västervåla kyrka för att det är en fin vigselkyrka på landet, som dessutom ligger nära Virsbo.

Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson

Gemensamma vänner

Emmy är 28 år och har växt upp i Kolsva. Jens, som är 32, kommer från Kungsör och har jobb som elektriker på underhållsavdelning på kraftvärmeverket i Västerås. De träffades genom gemensamma vänner och bor nu tillsammans i lägenhet i centrala Västerås. Emmy berättar att Jens mycket romantiskt gick ned på knä och friade när de var på en restaurang i New York för att fira en årsdag i sitt förhållande.

Som gifta kommer Emmy och Jens att dela en stor del av livet med varandra, både vardag och festliga tillfällen. De tror att det är bra att inte alltid umgås bara med varandra utan att det är viktigt att var och en även håller kvar sina vänner och sina egna intressen.

Föräldrarna är förebilder

Emmys föräldrar är fortfarande gifta, och även Jens föräldrar är tillsammans efter många års gemensamt liv. Jens berättar att de har tagit sig igenom en kris tillsammans och han tror att det påverkar hans syn på hur en familj ska fungera.

-Jag har bilden av att familjen håller ihop, förklarar han. Även Emmy tror att föräldrarnas relation påverkar hennes syn på hela och trasiga familjer. Hennes föräldrar är en viktig förebild för hur hon vill ha det.

-Man måste vårda kärleken och inte bara ta saker för givet, säger Emmy. Det är viktigt att göra saker tillsammans, som att resa eller gå på konsert, att ibland försöka sätta guldkant på tillvaron.

-Att komma ihåg att visa uppskattning och omtanke är viktigt, lägger Jens till.

Ringen

Vigselringen, eller ringarna, är en sluten cirkel och det är en urgammal symbol för evighet och eviga förbund. Prästen läser en bön över ringen och brudparet håller gemensamt i den medan de uttalar sina löften till varandra. En ring kan vara av vilket material som helst.

Brudklänningen

Den vita brudklänningen slog igenom på bred front i början av 1900-talet och symboliserade oskulden. Dessförinnan bar bruden oftast en svart klänning, som även fungerade vid andra högtider. Vilka kläder ett brudpar vill bära bestämmer de själva.

Brudslöja

Brudslöjan var tidigare en symbol för brudens oskuld.

Brudens far överlämnar bruden

Traditionen att brudens far överlämnar bruden till brudgummen är inte svensk från början utan kommer till oss från andra länder, där det är vanligt. I svensk tradition går brudparet gemensamt fram till altaret för att visa på bådads frivillighet.

Riskorn

I slutet av 1800-talet infördes seden att kasta ris eller sädeskorn över brudparet för att bringa fruktsamhet och rikedom till paret. Då och då hör man att småfåglar blir sjuka av att picka i sig riskornen. Vissa kyrkor har därför förbud mot riskastning. Vill man kan man ersätta riset med konfetti, såpbubblor eller blomsterblad.

Svenska kyrkans hemsida www.svenskakyrkan.se/vigsel

Den gamla familjen

”Husbondens röst” är ett gammalt uttryck som har både positiva och negativa laddningar beroende av egna upplevelser och under vilken tid vi växte upp i det moderna samhället. Familjen har varit som en spegel som visar vilka förändringar vårt samhälle har genomgått under de senaste hundra åren. Från det stabila och traditionella till rörlighet och flexibilitet. Den här artikeln skall försöka sammanfatta vad som har hänt sedan bondesamhället på 1850-talet. Förändringar i familjebilden har en helt avgörande roll i vårt identitetsskapande. Vilka vi säger att vi är har att göra med vilken familj vi tillhör.

Innan 1850-talet var den lokala byn det samhälle som existerade runt varje individ. Alla var tillhöriga en gård eller ett torp där husbonden styrde och ställde tillsammans med sin hustru. Att skaffa sig en fästmö i en annan by kunde ha sina risker eftersom alla unga män försvarade sina flickor i byn. Det var också en tradition att det utbröt slagsmål vid dansen när pojkar kom från byarna runtomkring för att fånga flickorna i byn. I början av 1800-talet började byarna gå ihop och bilda socknar. Anledningen var att bönderna ville bygga en egen kyrka och hålla sig med en egen präst. En annan anledning var skollagen från 1842 om inrättande av folkskolan. Fattigvård var ytterligare ett annat skäl.

Husförhållandena

När socknarna bildades upprättades de så kallade husförhållandena vilka organiserade sockenborna med en identitet. Att vara skriven på gården var självklart. Längst upp på sidan stod husbonden, sedan hustrun, barnen, drängar och pigor, och längst ner i raden fanns det luffare och dagdrivare. Den äldre generationen bodde i ett eget hus på gården som kallades för ”undantaget.” Gården var en stark enhet där alla arbetade tillsammans med gårdens sysslor och hantverk. Arbetet tjänade till att sörja för familjens välstånd och uppehälle.

Familjen var alla på gården

Att tillhöra en familj som enhet var själva grunden för livet. Inom den enheten skulle allt som var nödvändigt produceras. Det var ett givande och tagande inom familjen som gjorde pengar onödiga. Den interna marknaden var ett utbyte av varor och tjänster. Det som inte fanns inom gårdens gränser blev ett utbyte med en annan gård i byn. Varje by hade sin frisör, slaktare, djurdoktor etc. Inom familjen och gården fanns även dagis och åldringsvård. De äldre tog hand om barnen medan den aktiva generationen arbetade. De äldre fick på ålderns höst hjälp av den äldste sonen som ofta var den som tagit över gården.

Hustavlan

Sverige var på den här tiden organiserad i en ideologi som kallades för Luthers hustavla. Förebilden var Martin Luther och hans hustru Katarina von Bora och deras äktenskap som var ett ideal. För reformatorn var äktenskapet en Guds gåva som var till för att ge livet glädje och mening. En extra krydda var sexualiteten som tillhörde skapelsen som något gott och av Gud instiftat. För Luther var det inte syndigt med sex som många ansåg skulle bestraffas som köttets lustar. När han nu bejakade det som tidigare varit synd så kompengades det med att hålla hårt på att sex endast var tillåtet

inom äktenskapets ramar. Högst upp i rangordning av hustavlan stod Sveriges kungafamilj, sedan kom alla i nedstigande led till lokalbefolkningen. I socknen var det prästen som var i kungens ställe och han bodde i en stor prästgård med många barn. Sen kom bondgårdarna i rang och ordning. Om du har suttit på ett riktigt svenskt utedass en sommar och sett en bild av Oscar II med familj hänga på väggen så förstår du nu varför.

Äktenskapet som affär

Den unga generationen var ett kapital som kunde berika släkten på många sätt. Ett var att gifta bort en dotter eller son med en annan gårds arvtagare. På så sätt kunde gården stärka sin ställning på flera sätt; ekonomiskt, socialt och politiskt med framträdande positioner i kyrkoråd och andra nämnder. Det var först i början av 1880-talet som romantiken kom till Sverige. Då började känslor komma in i bilden och det personliga valet fick en allt mer central plats. Fortfarande var det kollektivet som gällde och det var gårdar och familjeband som gällde i första hand. Familjen var den organisation som hade det fulla ansvaret för familjemedlemmen. De som inte hade någon familj fick det allmänna ta hand om genom sin fattigvård. Därför hölls det hårt på att förhållanden mellan man och kvinna skulle legaliseras genom att ingå äktenskap.

Oäktingar

Det fanns en stark känsla för att kvinnor inte skulle råka illa ut genom havandeskap som uppstått vid tillfälliga relationer. Därför åkte prästen ofta ut i byarna och tog drängen i upptuktelse och talade om att han kunde välja mellan att gifta sig med pigan han gjort med barn eller så skulle han hamna på tukthuset. Om pappan hunnit försvinna så blev barnet fött utanför äktenskapet och därmed skrev prästen OÄ i födelseboken. Den sociala domen var hård över OÄ-barnen (oäkta barn) och över mamman som varit moraliskt klandervärd. I bägge fallen skapades ett utanförskap som i många fall blev förödande.

Skilsmässa var otänkbart

Att skiljas och upplösa ett äktenskap var något otänkbart. Det gick att få dispens från Domkapitlet som beviljade skilsmässa på grund av några orsaker. Fram till den nya äktenskapsbalken som kom 1975 gällde två skäl som grund till att beviljas skilsmässa. Det ena var bevisad otrohet mot någon av parterna, den andra orsaken var "lång och varaktig söndring" vilket var svårare att bevisa att det fanns i äktenskapet.

Under processen innan tingsrätten tog ställning i ärendet så var paret tvingat att gå till en präst och söka medling. Det handlade om minst tre samtal där prästen skulle undersöka orsakerna och skriva ett intyg. Därefter skulle en tid inträda som var en form av betänketid eftersom skilsmässa var ett allvarigt beslut. Tiden varade i minst två år beroende på om det fanns gemensamma barn eller inte. Om skilsmässa beviljades av rätten så tilldömdes ofta mannen att fortsätta ge sin exfru ekonomisk försörjning.

Biskopsbrev om sexualitet 1972

Svenska kyrkan har varit en ideologisk bärare av den ideologi som hustavlan en gång stod för. Det har bland annat speglats i synen på sexualitet mellan man och kvinna. Det heterosexuella förhållandet har varit helt dominerande. Så sent som år 1972 utkom Sveriges biskopar med ett brev till nationen om kyrkans syn på sexualitet. Förmodligen var det en reaktion mot mera liberala inställningar som spred sig under kodnamnet "den svenska synden." I brevet fastställde biskoparna att sex tillhörde äktenskapet endast. Tillfälliga förbindelser, före eller utom äktenskapliga förhållanden accepterades inte av kyrkan och en sådan handling var att betrakta som syndig. Samma år uttalade sig Ludwig Jönsson (pastor pirmarius) i radion om att det inte alltid är realistiskt att hålla ihop ett äktenskap till varje pris. Den kritik han fick för sitt uttalande var massiv. Men vinden höll på att vända mot en mer liberal tolkning av vigselritualets ord "vad Gud har sammanfogat får alltså människan inte skilja åt".

Den nya äktenskapslagen 1975

Sverige får en ny äktenskapslag 1975 som skall förenkla skilsmässa. Betänketiden förkortas till sex månader om det finns minderåriga barn med i bilden. Äktenskapet kan upplösas direkt om parterna är överens, annars inträder sexmånadersregeln. I den nya lagen behöver inte något skäl för skilsmässan uppges och inga medlarsamtal behövs. Det går lätt att byta partner enligt lagen. Reaktionen är att vi får fler skilsmässor per år än ingångna äktenskap, en trend som har hållit i sig och idag beräknas 48% av alla hushåll i Stockholm bestå av enbart en person. Antalet skilsmässor per år rör sig om omkring 50.000 och ibland överstiger det antalet vigslar.

Från plastfarsa till bonusbarn

Vi människor har förmågan att försköna det vi inte är vän med. En teknik är att använda språket och byta ut dåligt klingande ord mot positiva uttryck. För 100 år sedan kallades barn för *ungar* eller *skitunger*. Idag är det inte tänkbart och ordens betydelse förändras med tiden. Nya ord skapas hela tiden för att beskriva vår livssituation. Frågan är om vi vet vad alla ord betyder. Vet du vad mambo betyder?

Det förvirrade språket

Vårt språkbruk kan ibland handla om frustration eller skapa obegripligheter. Om någon kommer och säger att det här är min *bonusfarsa* så blir det problem med vår förståelse. Ordet bonus klingar positivt och ordet farsa klingar negativt. Vad menas egentligen? Svårt att veta om inte kroppsspråket ger oss ett svar. Två olika ord som skall gifta sig ger ofta problem med tolkningen. Ordet *farsa* är mycket gammalt och har använts inom arbetarklassen i över 100 år utan att vara värdeladdat som nedsättande. Däremot har det tolkas så av andra grupper såsom medelklassen som ansåg att det var ett vulgärt sätt att uttrycka sig på. Men för de som använde ordet var det inte så. Ordet *bonus* är en ekonomisk term som nu används i alla möjliga sammanhang och kombinationer. Bonusbarn

forts. på sid 7

Den nya familjen

Det är lätt att utgå från bilden av den heliga familjen i julkrubban där allt skiner så fridfullt. Pinsamheter kan uppstå om man frågar en ungdom om bakgrund och familjeförhållanden. Idag finns inga normer som definierar en familjebildning. Många skapar sina egna förhållanden utifrån egna värderingar och strukturer. Dessutom har vi stora invandrargrupper som har sin syn på vad en familj är. Vad har hänt med den svenska familjen under de senaste hundra åren?

När industrialismen satte fart på slutet av 1800 talet blev det en stor utmaning för bondesamhällets struktur. Det traditionella synsättet blev en tröghetsfaktor för utvecklingen eftersom den byggde på autonomi och oberoende. Samtidigt sög städerna och industrierna upp den arbetskraft som var ett överskott på landsbygden. Städerna blev motorn för det nya att forma sig efter. Det krävde en helt ny syn på familjebegreppet och på det kulturarvstänkande som tidigare generationer vårdat.

Primärfamiljen

Städerna byggde bostäder som skulle befria de boende från onödigt arbete, att bära vatten, slask, ved, skotta snö och allt som tillhörde boendet. Nu var det dags att slippa det och flytta in i lägenheter som ersatte gårdens olika funktioner. De få rum som erbjöds krävde en mindre familj. Därför kom begreppet primärfamiljen till. Den bestod av man, kvinna och barn. Ett annat ord blev kärnfamiljen som beskrev samma sak. Efter decenniernas användning blev ordet familj detsamma som den mindre gruppen av kärnfamiljen. De andra funktionerna som familjen hade haft lades ut på samhället att ansvara för. Det var en viktig del i utvecklingen att ansvaret förlades till en anonym partner som kollektivt ansvarade för medborgarna. Tidigare hade familjens medlemmar ansvarat för varandra och

inte varit utlämnade åt samhället. Den nya processen innebar att familjen blev anonym och alla försvann in i förorternas gråa hus. Vem som var vem visste man inte längre. Tidigare var det tillhörigheten till gården och släkten som gav en tydlig identitet.

Nya funktioner

När samhället tog över ansvaret för individernas välbefinnande så skedde en stark maktförskjutning. Tidigare arbetade alla för att alla skulle få mat och försörjning. Industrialismen förde in nya begrepp som skulle prägla livet. Ett nytt ord var *fritid*. En period då man var fri att disponera sin tid efter egna val. Annars var det *arbetstid* och då gick var och en in i produktion. Fritiden var ägnad åt att konsumera och köpa varor. Om farmor stickat en ylletroja så kunde man köpa samma tröja i en affär. Farmor behövdes inte längre som producent men så fick man inte säga. Det skulle formuleras annorlunda, som att farmor äntligen fick vila sig och ha det bra på sin ålderdom.

Familjen platsen för fritiden

När familjen inte längre har arbetsgemenskapen som en viktig grund så återstår fritiden som familjetid. Här är det den egna fria viljan som är motorn. Alla sysselsättningar som nutidsmänniskan kan ägna sig åt har en enorm bredd.

Frågan är om det finns något som förenar, eller är det så att varje familjemedlem sitter med sin smartphone och sms:ar sina egna kompisar? Ideologin handlar om att familjelycka uppstår när var och en får göra sin "grej" och bli lycklig på det. Det kan vara att lyckas med ett projekt och bli sedd av någon utanför familjen.

De andra familjemedlemmarna blir gjorda till supporters som skall finnas till hands för att ge service och tröst om något spricker. Det är helt klart att trenden har hållit i sig länge när det gäller familjen som en konsument. Fritiden är befrielse från det nödvändiga som kan skaffas på annat sätt genom att köpa det. Vi köper oss fria och därför är allting utbytbar, vilket även avspeglar våra relationer. Idag är det vanligaste att vi byter partner flera gånger i livet och den så kallade bonusfamiljen uppstår. Frågan är bara vems vilja som skall råda. Vem får känna sig fri och vem som skall få det att gå ihop?

Konsumtionssamhället

Ett exempel på den nya familjens situation är tron på att det senaste är det rätta, att den så kallade utvecklingen alltid går mot det bättre och fungerar mer perfekt. Därför är strävan efter det senaste en viktig motor för att erövra det nya på marknaden. Även relationer mellan människor har fått sin marknadsplats genom de sociala medierna. Men konkurrensen hårdnar och lika snabbt som någon kan åka upp med ett antal gilla-tryckningar, kan det gå att bli bortglömd. Facebook är idag den kanske största familjebildningen vi har där vi skapar våra egna föreställningar om vilka vi vill vara och vilka vi vill ha i vår närmaste krets. Andra grupperingar kan vara omkring intresset för en sport, ett djur, ett bostadsområde,

en fritidssysselsättning och så vidare. Vi kan i dagens samhälle fritt välja identitet och vilka vi vill vara och söka oss till grupper som bekräftar våra val. Familjen är inget som har blivit oss givet utan det är något vi kan skapa utifrån oss själva som ett val till något annat. Det vi kan se som en ytterlighet är de kriminella gängerna som blir allt fler och hårdföra. De kallar sig ofta för "familjen" - en grupp som medlemmen är beredd att offra sitt liv för och att döda för om så behövs.

Vad säger kyrkan?

Fortfarande har kyrkans handbok formuleringen i vigselöftena "att vara dig trogen tills döden skiljer oss åt." Det är en formulering som blir allt svårare att få att låta som ett trovärdigt alternativ. De som väljer att gifta sig har olika bakgrunder. Många är själva skilsmässobarn och de vill inte att deras barn skall få uppleva samma typ av separation. Den här gången skall det bli rätt från början till slut. Så finns det andra som redan vid ingåendet av äktenskapet krasst räknar med att det har sin tid och att det en dag inte längre håller. Det går inte att få ihop det, och det kyrkan har gett upp är att få en enda gemensam syn på äktenskap och familj. Vi kan tillhandahålla en ceremoni men inte en ideologi. Det får var och en själv skapa.

Det mångkulturella samhället

Antalet flyktingar och invandrare har ökat dramatiskt i Sverige. Dessa invandrargrupper har en helt annan syn på familj, sexualitet och äktenskap. Det blir stora kulturkrockar som inte är så lätta att lösa. Ett exempel är vad vi kallar för barnäktenskap, vilket är förbjudet enligt svensk lag, men en mångtusenårig tradition i de flesta österländska kulturerna. Samtidigt är det en tradition som vi svenskar firar när det blir jul eftersom jungfru Maria representerar denna tradition. Hon var en flicka på högst 14 år när det hela skedde enligt vår heliga skrift. Samtidigt visar undersökningar som

Region Västmanland genomfört sedan 1997 att flickor i norra länsdelen gör sin sexdebut vid 13 års ålder. Ett faktum som hedersideologin tar fullständigt avstånd från bland invandrargrupperna. Vår tanke på frihet för individen och avsaknad av tvång är givetvis en god och eftersträfvansvärd tanke. Tills vi vet hur det skall förverkligas så kommer det att experimenteras med familjen som begrepp. Spänningen mellan tradition och nykonstruktioner lär inte bli mindre utan kommer att växa i kraft. Så blir olika syn på kärlek det som skiljer oss åt i ett samhälle som ändå måste fungera för att skydda de svagare grupperna.

Familjen som försvann

Den traditionella synen på familjen handlar om stabilitet, kontinuitet och trygghet. Anledningen är att sammanhanget skall garantera den unga generationen att växa upp under förhållanden som är förutsägbara och inte tillfälliga. Den moderna familjen är idag så "uppkopplad" till alla tänkbara sammanhang att det inre i familjen har försvagats och är inte nödvändigt bindande. Barnen går till sitt, kvinnan och mannen likaså och den gemensamma tiden krymper. Vi får många familjer inom familjen som tar vår tid. Det kan vara kompisarna, föreningar, föräldragrupper och alla tänkbara sammanhang. Vi delar allt mer av våra liv med andra utanför familjekretsen och dessa grupper blir sina egna familjer och fungerar som subfamiljer. Det drar åt olika håll och frågan är hur mycket press som individen utsätts för när kraven ökar från de olika sammanhangen. Dragkampen kanske skapar en spricka som orsakar att allt upplöses och det blir maktspel om skulder, moraliska som ekonomiska. Det mår ingen bra av och frågan är varför många i vårt samhälle mår mentalt dåligt. Kan det ha att göra med att den moderna familjen inte fungerar?

Per-Arne Bengtsson

forts. från sid 5

Det förvirrade språket

är en helt ny ordkonstruktion som har maximalt fem år på nacken och är ett typiskt trendord som ingen vet hur det kommer att utvecklas. Frågan är om det är språket som speglar vårt inre i en förvirrad värld där normaliteten är att vi skall leva i olika familjer hela tiden med bonusbarn, bonusföräldrar, bonusmormor och farmor. Alla är vi bonusar och frågan är om vi blir berikade även om språket säger det.

Ordlista

Sambo betyder att vara sammanboende med någon utan någon juridisk bindning som ett äktenskap.

Särbo att två parter har eget boende men är sammanboende kortare perioder, t ex på helger.

Kärbo att två parter träffas när det känns så och att det passar bägge emotionellt.

Enbo ensamboende, eller att vara singel.

Ebo ett myndighetsbegrepp som betyder att ha eget boende.

Mambo vara boende hos mamma i vuxen ålder.

Papbo vara boende hos pappa i vuxen ålder.

Delsbo sammanboende delar av veckans dagar.

Ingela och Risto har hjärta för en stor familj

Risto och Ingela Haapala bor i ett stort hus på Svedjevägen i Fagersta. Där finns plats för många familjemedlemmar och ett stort umgänge med släkt och vänner.

Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson

Vi sätter oss i skuggan i en av sittgrupperna på den stora altanen. Risto sätter på kaffe och Ingela tar fram fikabröd. De berättar att de båda har barn på varsitt håll sedan tidigare, och sedan några år tillbaka bor fyra familjehemsplacerade barn hos dem.

-Vi är tiobarnsföräldrar, säger Ingela stolt. Våra fosterbarn är våra kärleksbarn tillsammans och vi vill dela med oss av vår trygghet och vårt hem till dem. Vårt hus är ofta fullt med folk. Både barn, barnbarn och övrig släkt brukar träffas här, och det är precis så vi vill ha det.

En vanlig familj

Det viktigaste som Risto upplever att de kan ge de placerade barnen är en vanlig familj och ett bra liv. De barn som blir familjehemsplacerade har ofta varit med om väldigt jobbiga familjesituationer. De har olika erfarenheter med sig i bagaget och många har utarbetat någon sorts överlevnadsinstinkt för att överleva dagen. -Man måste komma ihåg att de barn som blir familjehemsplacerade har varit med om saker som man måste jobba med. Varje individ behöver sina ramar och sina lösningar i relationsbygget med familjen. Det gäller att hitta det som fungerar för alla, hävdar Risto.

Ingela och Risto berättar med stort engagemang om sin vardag med familjen. Att ha fosterbarn medför många kärleksförklaringar,

men är samtidigt krävande och kan vara jobbigt ibland. -Man måste ha tid, ork och resurser. Vi har valt att göra det här tillsammans och vi tar stöd av varandra, säger Ingela.

Deras liv har blivit förändrat, och det är ett av grundskälen till att de velat involvera hela släkten i det här. Barnen ska vara en naturlig del av familjen. Hela släkten måste vara med annars går det inte.

Har jobbat i socialtjänsten

-Jag har ett socialarbetarhjärta. Jag har jobbat inom socialtjänsten i hela mitt liv och har alltid haft ett svagt hjärta för de barn som ingen vill ha. Jag har ett genuint intresse för att hjälpa där jag kan. Antingen har man det i sig eller så är man inte den personlighetstypen, tror Risto. Man måste vara trygg i sig själv och i relationen med sin partner. Som familjehem jobbar man i det tysta med någon annans barn. Det handlar om människosyn.

Som områdeschef på Samhall arbetar även Ingela med att hjälpa och stödja andra människor. Under ett par år var Ingela tjänstledig för att sköta allt som det innebär att vara ett familjehem. Sedan en tid tillbaka är Risto den som är hemma på dagarna och har huvudansvaret för det praktiska i hemmet, kontakter med skolan, läkarbesök och möten med socialförvaltningen. Någon av Ingela eller Risto måste vara hemma eller gå att få tag i

dygnet runt med tanke på barnen.

Skiftet då Risto blev hemmapappa passade bra i tid. Ingela hade inte längre möjlighet att vara tjänstledig och Risto slutade på socialförvaltningen, men är delägare i ett företag inom socialtjänsten, som driver ett skyddat boende.

De egna barnen var stora

Det började när de egna barnen var i tonåren. Risto hade haft fosterbarn i en tidigare relation, så han visste vad det innebar. Ingela drog på det lite, för hon ville att deras egna barn skulle vara tillräckligt stora först. Den första placeringen var en frivilligt placerad tonårsflicka som bodde hos dem under några år. Det var känslomässigt jobbigt när hon sen flyttade tillbaka hem till sin mamma. Hon är vuxen nu men har fortfarande kontakt med familjen Haapala.

De ställde in sig på en paus, men det tog inte många månader förrän de fick en ny förfrågan om en placering för tre syskon från en annan kommun. Och så blev det. Nu har syskonen bott i familjen i mer än sex år. Även ett mindre barn från en annan kommun bor nu i familjen.

Ingela förklarar att tiden för en placering varierar utifrån varje barns situation, och man vet inte när man tar emot ett barn hur länge det ska bo i familjen. Den osäkerheten kan vara jobbig, även för barnen. Efter tre år kommer frågan upp om en

vårdnadsöverflytt, då fosterföräldrarna kan bli juridiska vårdnadshavare för barnet. Ingela och Risto är nogga med att svara på barnens frågor så ärligt som möjligt utifrån en bedömning av barnets ålder och förmåga att ta till sig informationen.

Barnets biologiska nätverk

Två stora delar ingår i uppdraget att vara familjehem. Det ena handlar om att ta hand om barnen och ge dem en bra tillvaro. Den andra delen handlar om umgänge med barnets nätverk. Biologiska föräldrar och/eller släktingar har rätt att få träffa sitt barn med viss regelbundenhet. -Man får aldrig sudda ut någons barndom. Man kan aldrig välja bort det biologiska nätverket, men om jag får välja så gör jag det som är bäst för barnet. Om jag ser att ett barn mår dåligt av att träffa sin biologiska släkt så tar jag parti för barnet, säger Ingela.

Det finns fördelar med att de

placerade barnen inte kommer från samma kommun som familjehemmet. Ett avstånd på 8-10 mil till barnets hemkommun kan vara lagom, tycker Ingela och Risto. Då är det tillräckligt nära för att underlätta umgängesrätten, och samtidigt tillräckligt långt både för barnet och fosterföräldrarna att kunna hålla en viss distans.

Familjehem och kontaktpersoner

Alla kommuner söker familjehem och kontaktpersoner. Först gör man olika försök i hemkommunen med den egna familjens nätverk av släktingar och vänner. Om det inte fungerar och ett beslut om familjehemsplacering är fattat så går det ofta väldigt fort. Barnet flyttar hem till den nya familjen och sedan görs en utredning av den. Familjen Haapala har blivit extra ordentligt utredd både av ett konsultföretag och av de placerade barnens båda hemkommuner. Även de biologiska tonårsbarnen

intervjuades och de har alltid varit positiva till att ta emot fler barn i familjen, annars skulle inte Ingela och Risto ha gjort det. Det kändes viktigt att det inte blev på bekostnad av deras egna barn.

Ett stort åtagande

Föräldrarna i ett familjehem kan få viss handledning via socialförvaltningen. När det blir aktuellt med en placering skrivs ett avtal med en månads uppsägningstid mellan socialtjänsten i den aktuella kommunen och familjehemmet.

-Att vara familjehem är ett åtagande som innefattar hela livet. Man kan inte se det som ett jobb eller ett uppdrag. Barn är ingen handelsvara, de är som dina egna barn. När ett barn börjar knyta an till sina nya föräldrar kan man inte bara avbryta det förtroendet, det skulle vara ett svek för livet, säger Risto med stor övertygelse.

Hamed längtar efter sin familj

Hamed Nowrouzi är 18 år och bor på ett ungdomsboende i Fagersta. Tillsammans med sin äldre bror kom han till Sverige från Iran i september 2015. Nu har han fått permanent uppehållstillstånd i Sverige och det är han glad för, men han saknar sin familj väldigt mycket.

-Jag tänker på dem varje minut och varje sekund. Jag saknar dem och tänker på hur jag ska kunna åka till dem och träffa dem.

Han har sina föräldrar, en äldre syster och två yngre syskon kvar i Iran. Det var meningen att de skulle fly till Sverige tillsammans, men på gränsen mellan Iran och Turkiet började polisen skjuta mot flyktingarna och familjen kom ifrån varandra. Bara Hamed och hans äldre bror lyckades fortsätta flykten och ta sig till Sverige. De andra i familjen vände tillbaka hem till Irans huvudstad Teheran.

Pratar ofta med familjen i telefon

Föräldrarna är noga med att hålla kontakten med Hamed och de pratar i telefon varannan dag. -Jag pratar alltid med mamma och ibland med pappa, och mest pratar jag med min lillasyster, berättar Hamed. Hon är 11 år och heter Roia, som betyder dröm på svenska. Vi pratar om allt möjligt. Jag brukar fråga henne om hur det går i skolan och vad hon vill göra när hon blir stor. Hon vill bli läkare.

Kan inte hälsa på familjen

Hamed kan inte resa och hälsa på sin familj, eftersom han inte har något pass. Han är född och uppvuxen i Iran, men på grund av att hans föräldrar kommer från Afghanistan så anser iranska myndigheter att han är afghansk medborgare. Han har dock inte något dokument som styrker hans afghanska medborgarskap, så han kan inte få något pass. Först när han blir svensk medborgare om fem år kan han ansöka om ett svenskt pass. Familjen kan inte heller resa till Sverige för de flesta länder har stängt sina gränser.

Tycker att de hade tur

Hamed berättar om några minnen från flykten. Resan tog mellan 40 och 50 dagar. Långa sträckor gick de till fots och en sträcka åkte de gömda i en lastbil. Mellan Turkiet och Grekland var de många flyktingar på en liten båt och läget blev kritiskt, men med hjälp av räddningspersonal från Grekland kom de i alla fall i land. Senare under resan skar sig Hamed olyckligt med en kniv i ett finger. Såret var djupt, han blödde mycket och blev väldigt trött i värmen.

-Jag vilade på asfalten och drack varmt vatten, usch. Jag tänker att vi ändå hade tur, säger Hamed, när han berättar om flykten.

Vill flytta till sin bror i Sundsvall

Efter sommaren hoppas Hamed kunna flytta till sin bror i Sundsvall. Sedan han kom till Sverige har han bott i två familjehem och på två olika ungdomsboenden, och det tycker han har varit lite jobbigt. Han och hans bror har inte kunnat dela boende tidigare, men nu vill de bo tillsammans som en liten familj. I Sundsvall vill Hamed fortsätta studera. Just nu läser han språkintröduktion på Brinellskolan. Han läser flera ämnen; svenska, matematik, engelska, biologi, historia, samhällskunskap, religion, och idrott. -Svenska är roligast och viktigast, säger Hamed, men matten är jobbig för den är svår. Jag vill bli godkänd i alla ämnen, men jag vet inte hur det går med matten. Planen är att utbilda sig till elingenjör, och det kommer att ta några år.

-Jag räknar med att studera i tio år, sen är jag gammal, skrattar Hamed.

Kyrkans juridiska byrå hjälper till med familjejuridik

Sen ska jag kämpa för att hitta jobb.

Eftersom han tycker att skolan är viktig ägnar han mycket av fritiden åt läxor. Han tycker om att spela fotboll med kompisar och det gjorde han mycket även i Iran. Han har också tränat boxning och judo tillsammans med personal på ett ungdomsboende. Hamed tycker om att laga mat, och sedan han fyllde 18 år lagar han varje dag sin egen mat i kokvrån i rummet på ungdomsboendet.

Gillar matlagning och hästar

Den första tiden som Hamed var i Sverige bodde han i ett familjehem i Mellösa utanför Flen tillsammans med flera andra unga flyktingpojkar. I närheten av familjehemmet i Mellösa fanns en gård med hästar och där lärde sig Hamed att rida och tycka om hästar. I familjehemmet blev han vän med en afghansk kille som nu bor i Västerås, och de håller fortfarande kontakten. Hamed tror och hoppas att de kommer att kunna träffa varandra ibland även om han flyttar.

-Det känns bra att flytta till Sundsvall, tycker han. Det är större och finare än Fagersta. Jag kommer att få nya kompisar där, och jag kan träffa gamla kompisar i Fagersta ibland.

Förra sommaren hade Hamed sommarjobb på äldreboendet Malmen och nu har han gått en introduktionskurs för att kunna arbeta som timanställd under sommaren.

Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson

Ida Jäder är jurist på Kyrkans Allmänna Juridiska Byrå i Fagersta, där privatpersoner från Fagersta och andra orter har möjlighet att få hjälp med olika familjejuridiska frågor.

Gåvobrev och testamente

Några vanliga ärenden som Ida jobbar med är att hjälpa kunder att skriva gåvobrev och testamente.

Gåvobrev måste upprättas när man till exempel vill överlåta hela eller en del av sin fastighet till någon. I gåvobrevet kan man också bestämma att vissa villkor ska gälla för gåvan samt även olika skydd för mottagaren. Detta måste stå i gåvobrevet för att det ska gälla. När det kommer till testamente finns flera olika skäl till att du kan behöva upprätta ett. Den vanligaste anledningen är att du på ett eller annat sätt vill styra arvet efter dig, exempelvis för att arv ska tillfalla din sambo. -Många har inte klart för sig att sambor inte ärver varandra. Du måste skriva ett testamente om du vill att sambon exempelvis ska ärva din del av den gemensamma bostaden, förklarar Ida.

Särkullbarns rätt till arv

Ett testamente kan också vara ett skydd för en efterlevande make mot särkullbarns rätt att få ut hela sitt arv direkt. -Jag stöter ofta på vanliga missuppfattningar om särkullbarns rätt till arv. Bara för att man är gift så tror många att man ärver varandra även om det finns särkullbarn, men så är det inte. Särkullbarn ärver före make/maka.

Enskild egendom och förskott på arv

Det kan också vara så att du vill att en organisation eller förening ska få ärva en viss summa eller andel efter dig. En annan anledning att skriva ett testamente kan vara att det ska vara klart och tydligt för de efterlevande hur du vill att det ska vara. Du kan bestämma att det arv dina arvtagare får efter dig ska vara deras enskilda

forts. på sid 12

forts. från sid 11

egendom, vilket betyder att de inte kan bli tvingade att dela med sig av arvet efter dig om de en dag skulle skilja sig. -Det är också vanligt att människor har fel uppfattning om förskott på arv, berättar Ida. Många vet inte att gåvor eller andra ekonomiska fördelar som föräldrar ger till sina barn ska avräknas som förskott på arv. Här måste man tydligt skriva i ett gåvobrev eller testamente att det inte ska ses som förskott på arv om det är så man vill ha det.

Bodelningsavtal

Vid en separation kan Ida som en neutral part hjälpa både gifta par och sambor med att skriva ett bodelningsavtal. Bodelning innebär att man bestämmer hur egendomen ska delas mellan två parter rent ekonomiskt och utgör även ett underlag för att kunna söka lagfart på en fastighet.

Framtidsfullmakt

Sedan ungefär ett år tillbaka finns möjligheten att skriva en så kallad framtidsfullmakt. En framtidsfullmakt kan du skriva i förebyggande syfte för att i förväg bestämma vem eller vilka personer som kan föra din talan och ta tillvara din rätt vid till exempel en försäljning av fastighet om du på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något liknande förhållande varaktigt och i huvudsak inte längre har förmåga att ha hand om de angelägenheter som fullmakten avser. -Det är ett sätt att kunna hjälpa varandra inom familjen om någon blir allvarligt sjuk. Annars ska en god man utses om en person är allvarligt sjuk eller inte är vid sina sinnens fulla bruk, och det är ju ofta en person utanför familjen. Det är många som kommer för att få hjälp med att skriva en framtidsfullmakt så att den blir så som man vill ha den och att den uppfyller formkraven, berättar Ida.

Bouppteckning och arvskifte

Kyrkans Allmänna Juridiska Byrå är en del av Kyrkans Begravningsbyrå, och därför är det naturligt att i samband med dödsfall hjälpa till med bouppteckningar och arvskiften.

Företräder inte vid tvist

Kyrkans Allmänna Juridiska Byrå erbjuder privatpersoner hjälp med att upprätta handlingar inom familjejuridik, till exempel frågor som rör lagstiftning kring äktenskap och samboförhållanden samt dödsfallsjuridik. KAJB åtar sig däremot inte att vara ombud för någon som till exempel vill klandra ett testamente och tar inte parti för någon i vårdnadsfrågor och juridik kring barn. -Vi agerar inte ombud eller företräder klienter i processer vid domstol, eftersom vi är en neutral part för kunden och det kan uppstå jävssituationer, förklarar Ida.

Har inte fasta priser

Timkostnaden på Kyrkans Allmänna Juridiska Byrå följer rättshjälpstaxan, som domstolsverket fastställer varje år. Ett mer komplicerat ärende som tar längre tid kostar mer. -För att vi inte ska tumma på kvalitén eller sätta ett för högt pris, så har vi inte några fasta priser. Det rörliga priset gör att det du som kund betalar för ska stå i relation till den hjälp som du får. Att vända sig till en kunnig jurist ger vanligtvis mer nytta än det kostar, menar Ida Jäder.

För information och tidsbokning kontakta sekreterare

*Maria Ulestig Eriksson,
tel 0223-434 76
(vardagar kl 8-12).*

*Du kan också läsa mer på
hemsidan*

www.kyrkansjuridiskabyra.se

Faktarutor

Framtidsfullmakt

En fullmakt som du skriver för framtiden om du på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något liknande förhållande varaktigt och i huvudsak inte längre har förmåga att ha hand om de angelägenheter fullmakten avser. Du kan själv bestämma vem som ska hjälpa dig att ta tillvara din rätt och sköta om din ekonomi om du själv en dag inte kan göra det.

Laglott och arvslott

Arvslott är hela det arv som tillfaller en arvtagare enligt lag. För bröstarvingar (barn till den avlidne) finns ett skydd som kallas laglott och detta är hälften av arvslotten. Om en avliden har ett barn (en arvtagare) och en kvarlåtenskap på 100 000 kronor, så utgör barnets arvslott hela arvet, dvs 100 000 kronor. Laglotten utgör hälften av detta, dvs 50 000 kronor.

Testamente

En handling för dödsfalls skull. Genom ett testamente kan du styra hur du vill att arvet efter dig ska fördelas eller på annat sätt reglera kring arvet. Det finns vissa formkrav för att ett testamente ska vara giltigt, t.ex. att det ska vara skriftligt och bevittnat av två så kallade testamentsvittnen.

Dödsbo

De tillgångar/skulder och tillhörigheter som en avliden person efterlämnar.

Bouppteckning

En bouppteckning ska enligt lag göras när en person har avlidit. Där förtecknas den avlidnes tillgångar och skulder så som de såg ut på dödsdagen. I bouppteckningen ska även arvtagarna till den avlidne antecknas. Om det exempelvis finns ett testamente eller andra handlingar som kan ha betydelse för dödsboet ska detta bifogas och noteras i bouppteckningen. Om det finns en efterlevande make ska dennes tillgångar och skulder också noteras på samma sätt, samt även i vissa fall en efterlevande sambos samboegendom. Bouppteckningen ska registreras hos Skatteverket. Efter detta kan kvarlåtenskapen fördelas enligt lag eller enligt testamente. Om det är fler än en arvtagare ska ett arvskifte upprättas.

Bodelning

Bodelning är den delning mellan makars egendom som skall ske vid äktenskapets upplösning genom äktenskapsskillnad eller den ene makens död. En bodelning är en ekonomisk överenskommelse mellan makar och grundregeln är att makarnas giftorättsgods, efter avdrag för skulder, delas lika mellan dem. Bodelning innebär att man bestämmer hur makarnas egendom ska delas upp mellan dem. Bodelning kan ske också vid upphörande av samboförhållande men omfattar då enbart samboegendom, det vill säga bostad och bohag som förvärvats för gemensam användning i permanentboendet.

Arvskifte

När en bouppteckning är upprättad och registrerad hos Skatteverket kan ett arvskifte göras. Det är ett avtal mellan den avlidnes arvtagare där man kommer överens om hur kvarlåtenskapen ska fördelas. Arvskiftet ska godkännas av alla dödsbodelägare för att arv ska kunna fördelas.

Tveka inte att kontakta familjerådgivningen

Helene Risberg och Karina Ahl Hansen är familjerådgivare. De tar emot par för samtal i trivsamma lokaler nära Bruksmuséet i Fagersta. Familjerådgivningen är öppen för boende i Fagersta, Skinnskattebergs och Norbergs kommuner. Familjerådgivningen är ett av få ställen som specifikt tar emot par för samtal om sin relation.

-Vi träffar människor som har krångel i parrelationen. Besöken bygger på att båda parterna vill komma och fortfarande kan prata med varandra, förklarar Karina, och när det finns barn med i bilden så har vi alltid ett barnperspektiv i våra samtal.

-Det finns ofta en osäkerhet hos föräldrarna kring hur mycket de ska berätta för sina barn om sina problem, säger Helene.

Ofta träffar de nyblivna föräldrar som har det jobbigt i sin relation. Att bli förälder innebär en stor påfrestning för parrelationen och det här är en grupp som familjerådgivarna prioriterar. De besöker regelbundet familjecentralerna i de tre kommunerna för att berätta att de finns och vad de kan hjälpa till med.

Samtalar om olika frågor

Äldre par och samkönade par är förstås också välkomna till familjerådgivningen. Några vanliga frågor som familjerådgivarna möter i sina samtal kan handla om existentiella frågor, hälsoproblem, stress, livskriser... Tack vare att både Helene och Karina har lång erfarenhet så är de inte rädda för att prata även om väldigt känsliga och svåra saker.

Om ett barn i familjen är allvarligt sjukt så påverkar det även parrelationen. Generationsproblematik kan vara besvärligt, till exempel hur man ska hantera svärföräldrarna. Frågor kring bonusfamiljen blir allt vanligare när

man ska försöka förena olika vanor. Krångel vid eller efter en separation är en annan anledning till att par söker hjälp. Även ensamstående personer kommer ibland för att få råd kring hur man ska hantera situationen efter en separation.

-Det händer även att par som redan är separerade kommer för att de vill göra något bra för sina barn, berättar Helene.

Många delar påverkar relationen

Familjerådgivarna jobbar utifrån ett systemiskt perspektiv som innebär synsättet att många delar i en människas liv hänger ihop och påverkar även parrelationen. Både inre och yttre faktorer påverkar. De kommer med neutrala råd och hjälper paret att själva se sina möjligheter.

-Vi försöker få besökarna att själva reflektera och se möjligheter. Vi kan hjälpa till med att strukturera och känslomässigt kartlägga problemen för att paret själv ska kunna komma med förslag på vad man kan göra för att förbättra sin parrelation. Många har egna resurser som de kan använda sig av bara de blir medvetna om dem, berättar Karina.

De arbetar med reparation, klargörande och separation. Vissa gånger går det att reda ut situationen och paret kan fortsätta tillsammans, men andra gånger är en

separation nödvändig. Om det blir en separation och det finns barn med i bilden så är föräldrarnas fortsatta samarbete kring barnen A och O, menar Karina. Det är den största trygghetsfaktorn för barnens fortsatta liv. Föräldrelationen är livslång, den kan man aldrig fransäga sig.

Antal samtal varierar

Hur många samtal varje par behöver är olika. Helene och Katarina för en dialog med paret och kommer överens om hur ofta och hur många gånger man ska träffas. Förhoppningen är att personerna själva hittar användbara verktyg för att fortsätta sin strävan tillsammans. -Många säger att de borde ha kommit tidigare, och det kan vi ofta hålla med om. Det är bra att komma när man fortfarande har känslorna kvar för varandra. Ju tidigare man tar hjälp, desto bättre, tycker Helene.

Andra instanser i kommunerna har andra inriktningar, till exempel familjeterapi, och vid behov kan Helene och Karina slussa personer vidare dit. De har båda en gedigen bakgrund med olika utbildningar och många års erfarenhet av arbete inom socialtjänst, BUP och vuxenpsykiatri, så de har god kunskap om var människor kan söka hjälp för andra typer av frågor, och samarbetet mellan olika avdelningar fungerar bra.

Sekretess och anonymitet

Familjerådgivningen har strängare sekretess än socialtjänsten i övrigt och man kan välja att vara anonym om man vill. Ingen journal förs och därför kan inte det som sägs i samtalen på familjerådgivningen användas i en rättslig process. Allvarliga brott är familjerådgivarna förstas skyldiga att anmäla.

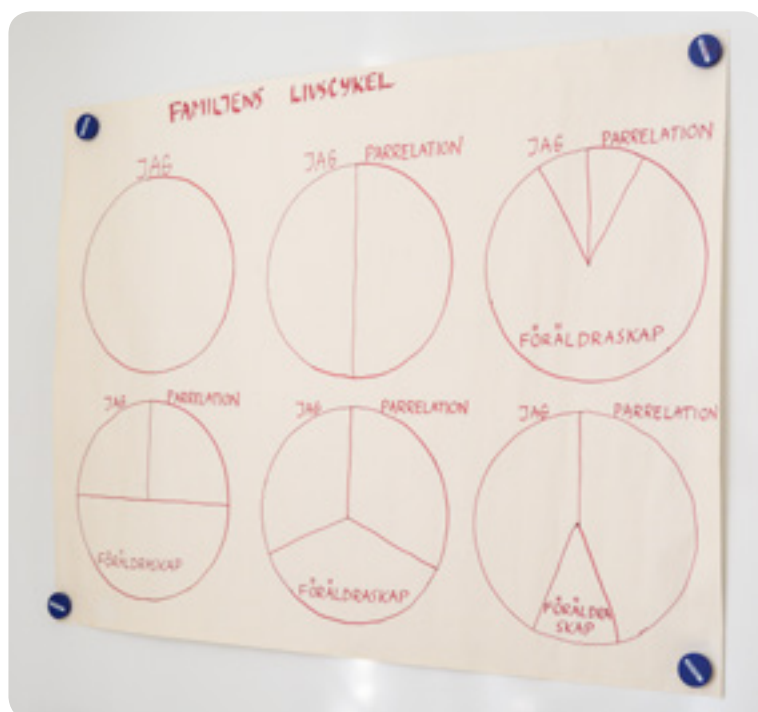
Familjerådgivarna tar inte parti för någon och hanterar inte samtal där det pågår en rättslig tvist i familjen. Besöken på familjerådgivningen är avgiftsfria. Målsättningen är att paret får en tid för samtal inom två veckor efter den första kontakten.

*Ring gärna och fråga om råd, eller skicka ett mejl. Om man inte får svar på en gång går det bra att lämna ett meddelande så ringer Helene eller Karina tillbaka så snart de kan. Familjerådgivningen tel 0223-442 89
epost:
familjeradgivningen@fagersta.se*

**Text och foto:
Cecilia Kjellin Eriksson**

Helene Risberg och Karina Ahl Hansen jobbar på familjerådgivningen som är gemensam för Fagersta, Norberg och Skinnskattebergs kommuner.

Bilden på familjens livscykel nedan använder de ofta i samtalen med par som vill ha hjälp i sin relation.

Vem är du?

Birgitta Hellman diakoniarbetare

Birgitta Hellman har börjat jobba som diakoniarbetare i Västanfors Västervåla församling.

Birgitta är 60 år och har jobbat med människor i hela sitt liv. Genom sitt mångåriga arbete inom vård och äldreomsorg har Birgitta skaffat sig värdefulla erfarenheter som hon kommer att ha stor nytta av i sitt arbete inom församlingens diakoniverksamhet. -Jag ser många likheter mellan mitt arbete som sjuksköterska och arbetet som diakoniarbetare, säger hon. Det handlar i grunden om att tjäna människor, att finnas till för andra. Jag vill bemöta människor på ett sätt som får dem att känna trygghet och tillit.

Har jobbat i vården länge

Birgitta har tidigare haft jobb i hemtjänst och på medicinavdelningar, även som dagbarnvårdare under en kort period. I rollen som undersköterska på en rehabavdelning råkade Birgitta ut för en arbetsskada, vilket ledde till att hon utbildade sig till sjuksköterska, och på senare tid har hon jobbat som sjuksköterska inom den kommunala äldre vården i Avesta och Norberg. Som diakoniarbetare i församlingen jobbar Birgitta med att möta människor både i grupp och enskilt. Hon finns ibland med i Brukskyrkan vid kyrklunchen, på packgruppens träffar och på internationellt kafé. På Familjecentralens öppna förskola på Bergslagssjukhuset deltar hon, och hon har andakter på äldreboenden. På behandlingshemmet i Malingsbo träffar hon regelbundet grupper med klienter, som hon vill förmedla andlighet till på ett filosofiskt sätt.

Ser likheter i uppgifterna

Både i jobbet som sjuksköterska och i arbetet med diakoni samtalar Birgitta ofta med människor i svåra situationer, till exempel personer som är ensamma, svårt sjuka eller döende.

-Det är viktigt att personen som jag möter får känslan av att någon tar mig och mina funderingar på allvar. Ibland kan det finnas behov av stöd och tröst, och det är i dessa möten som andligheten finns med. Vi står aldrig ensamma, det finns alltid någon som följer oss, säger Birgitta.

Är intresserad av hästar och musik

Birgitta bor tillsammans med Krister i Sundbo där de trivs väldigt bra. De hade först en sommarstuga på platsen och för sju år sedan byggde de ett hus på tomten nära sjön. -Vi är tacksamma varje dag för att vi bor så vackert! En stor del av fritiden ägnar Birgitta åt att sköta om sin islandshäst i Bastmora. Det är ett intresse som hon även delar med några av barnbarnen, och det är väldigt roligt, tycker hon. Fyra vuxna barn och sju barnbarn plus fem bonusbarnbarn bor ganska nära och dem träffar Birgitta ofta. Birgittas ensamstående svärmor kommer också ofta på besök. Birgitta tycker mycket om att ha familjen omkring sig och att umgås med vänner. -Det är viktigt att man håller i vänskapen och tar sig tid att träffas ibland, menar hon.

Ett annat intresse är fjällvandring. Krister och Birgitta har gjort många turer till fjällen. Birgitta är även en musikälskare av stora mått. Hon musicerar inte själv, men lyssnar på inspelad musik i alla genrer, allt från punk till opera. Hon går gärna på de direktsända operaföreställningarna på Folkets hus.

Birgitta ersätter diakon Ingrid Östborg, som till hösten går i delpension.

Text och foto: Cecilia Kjellin Eriksson

Vem är du?

Magnus Nääv kyrkogårdsarbetare

Magnus Nääv är 44 år och har jobbat på kyrkogården i mer än 20 år. Han började några år efter gymnasiet och sen har han varit kvar.

Han trivs med arbetsuppgifterna och arbetskamraterna. -Jag gör allt möjligt, klipper gräs, planterar, rensar och blåser grusgångar, berättar Magnus.

Gillar att jobba ute på sommaren

Från april till oktober jobbar Magnus mest tillsammans med de säsongsanställda som håller fint på kyrkogården. De klipper gräs och rensar rabatter. De håller grusgångarna fina och planterar blommor på gravar. När hösten kommer är det dags att räfsa löv och ta upp blommor. På vintern är det Magnus som sköter om snöskottningen vid trappor, soptunnor och överallt där inte snöplogen kommer åt. Det är också han som ser till att det är sandat på de här ställena.

Magnus har en plats på kyrkogården genom vård- och omsorgsavdelningen på socialförvaltningen. Kyrkogårdschef Benny Arnqvist ger honom beröm. -Han vet vad han ska göra och är alltid noga, säger Benny. Vi har väldigt nytta av Magnus, som på eget initiativ skottar, sandar och fixar med sånt som han vet behöver göras.

Magnus har växt med uppgiften

Att Magnus trivs och har roligt på jobbet gör att han vågar ta för sig mer och han skojar gärna med de andra. Jargongen mellan arbetskamraterna är allt som oftast lite rå men mycket hjärtlig. -Du har växt enormt mycket som kille och som människa under de här åren, säger Benny direkt till Magnus. Det är roligt att se, man blir glad av det.

Spelar bowling och löpträna

På fritiden tycker Magnus om att löpträna, i alla fall på sommaren. Han spelar bowling också. Det har han gjort under många år och sedan sex år tillbaka är han med och tävlar i lag. Att åka på kryssning tycker han också är roligt. Föräldrar och syskon bor i Fagersta och dem träffar han emellanåt.

Magnus tycker det är roligt att klippa gräs.

Text och foto: Cecilia Kjellin Eriksson

Projekt Fenix har startat igen

Församlingens integrationsprojekt Fenix är igång igen för andra året i rad. Västanfors Västervåla församling driver projektet tillsammans med flera andra aktörer. Ett tiotal deltagare har utsetts av Arbetsförmedlingen för att delta i projektet. Deltagarna är nyanlända personer som har fått uppehållstillstånd i Sverige. Gruppen jobbar på förmiddagar med matlagning och odling av örter och grönsaker. Under arbetets gång lär de sig svenska utifrån de ord och uttryck som hör ihop med matlagning och odling. Curt Edwertz leder arbetet även i år. Gruppen håller till i Sockenstugan i Västanfors och runt Lindgården och Västanfors kyrka.

Bra resultat i fastekampanjen

Nästan 44 000 kronor samlade internationella gruppen i Västanfors Västervåla församling in under vårens fastekampanj, genom bland annat vårmässa med modevisning, prästostförsäljning och böss-skrammel. 31,7 miljoner kronor samlades in i hela landet under fastekampanjen meddelar Svenska kyrkans internationella arbete. Insamlingsresultatet visar att Svenska kyrkans församlingar och enskilda givare vill stå upp och kämpa för en rättvis värld utan fattigdom och förtryck.

Digitala kartor på kyrkogården

Digitala kartor över kyrkogårdens olika kvarter planeras. Idag finns papperskartor uppsatta på anslagstavlor vid infarten till kyrkogårdarna. Till hösten kommer kartorna att finnas även digitalt. Kyrkogården har fotograferats med drönare för detta ändamål. Kartorna kopplas ihop med församlingens gravregister, vilket underlättar för personalen. Så småningom kommer även privatpersoner att kunna söka reda på var på kyrkogården en viss gravplats finns.

Sommarens gudstjänster

Lördag 23/6 Midsommardagen kl 11 Gudstjänst vid Västervåla Hembygdsgård. Medtag kaffekorg.

Söndag 24/6 kl 18 Friluftsgudstjänst på Lindgårdens uteplats. Petra Westelindh, flöjt.

Söndag 8/7 kl 15 Gudstjänst på Åvestbogården med musik och kaffe.

Söndag 22/7 Hembygdens dag kl 11 Gudstjänst och kaffe på Västervåla hembygdsgård.

Söndag 5/8 kl 10 Vandringsgudstjänst i Skulpturparken i Ängelsberg. Ta med kaffe och något att sitta på.
Söndag 5/8 kl 18 Friluftsgudstjänst på Lindgårdens uteplats.

Söndag 12/8 Engelsbergsdagen kl 13 Gudstjänst i hyttan, Engelsbergs bruk. Petra Westelindh, flöjt.

Söndag 19/8 kl 11 Friluftsgudstjänst i Djupnäs med kyrkkaffe och kyrkbåt.

Kyrkbåten avgår från Stationsbryggan i Ängelsberg kl 09.15.
Ring Jan Klasson tel 070-543 56 65 om du vill åka med
(6 passagerarplatser finns).

Söndag 26/8 kl 11 Finsk mässa i Brukskyrkan.

Söndag 2/9 kl 10-12 Familjedag vid Västervåla hembygdsgård.

Söndag 2/9 kl 18 Temagudstjänst i Västanfors kyrka.

Söndag 16/9 kl 18 Temagudstjänst i Västanfors kyrka.

Söndag 30/9 kl 10 Familjegudstjänst i Västanfors ka.
Söndag 30/9 kl 11 Finsk mässa i Brukskyrkan.

I Brukskyrkan firas gudstjänst kl 15 varannan söndag: den 1/7, 15/7, 29/7, 12/8, 26/8, 9/9 och 23/9.

Mer information om gudstjänster finns i predikoturen i Fagersta-Posten och på församlingens hemsida www.svenskakyrkan.se/vastanfors

Musik i Sommar Kväll *Fri entré!*

Västervåla kyrka tisdagar kl 19

5/6 Kyrkokören

12/6 Vokalensemblen Gränslösa

19/6 Sommarkort med Duo Wåra

26/6 Stockholm Chamber Jazz

3/7 Rollin' Phones

10/7 Från jazzens pärlor till Jussis höjder

Mikael Stenbaek tenor **Daniel Stenbaek** piano

17/7 Bergslagens kammarsymfoniker

Dirigent: Kaapo Ijas

24/7 Isabella Lundgren sång

Filip Augustson bas **Kjell Fernström** piano

31/7 Varpu Heikinheimo violin

Daniel Beskow piano

11/8 Quilty 25-årsjubileum (Obs! Lördag kl 17)

Gudstjänst i Brandbo

Det är inte bara liljekonvaljer som återuppstår efter vintern. Även traditioner kan få nytt liv och komma tillbaka. Så är fallet med gudstjänst i Brandbo. På den gamla kyrkplatsen firades gudstjänst den 27 maj, en tradition som legat nere sedan år 2002. Nu kom bybor och tillresta till platsen där det byggdes ett kapell år 1399. Då tillhörde Brandbo Norbergs Bergslag. Efter några hundra år stod ett kapell färdigt i Västanfors. Kapellet i Brandbo revs men klockstapeln fick stå kvar. Klockan ringde åter till gudstjänst, som leddes av prästen Per-Arne Bengtsson. Fagersta spelmanslag underhöll med musik och spelade till psalmerna. Det underbara vädret gav en vacker utsikt som också blev en altartavla i det kyrkorum som naturen själv skapar. På platsen där kapellet har stått blommade fullt av liljekonvaljer som doftade gott och välkomnade besökarna. Så till nästa år har traditionen blivit hel igen efter en tids paus.

Nästa tidning

Höstens nummer av församlingstidningen Mitt i livet delas ut till alla hushåll i Fagersta den 28-29 oktober.

MITT i LIVET

Ansvarig utgivare: Henrik Rydberg, tel 0223-434 10.

Redaktör: Cecilia Kjellin Eriksson, tel 434 06. **Tryck:** PRIMA-tryck, Hallstahammar. **Omslagsfoto:** Nordic Photos.

Redaktören svarar för osignerat material.

WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/VASTANFORS

Svenska kyrkan
VÄSTANFORS VÄSTERVÅLA

När fotbollen blir livsviktig

Akelo! Akelo! ljuder hejaropen bredvid fotbollsplanen. Akelo är den 18-åriga tjejen som snyggt plockar ner bollen med bröstet och passar till en av sina medspelare. Det är Akelo som slår alla frisparkar och hörnor, som gjort flest mål i laget och som utan tvekan utnämns till lagets bästa spelare. Det är också Akelo som bor med sin mamma och sina syskon i flyktinglägrets mest utsatta bostadsområde och knappt överlever på 1800 kalorier daglig matranson.

Akelo är född i flyktinglägret Kakuma i Kenya och har under sina 18 år aldrig fått se något annat. Hon har inget att återvända till i sin mammas hemland Sydsudan, har minimal chans att få uppehållstillstånd i ett annat land och inget tillstånd att vistas utanför lägrets gränser.

Livet i flyktinglägret är hårt. Matransonerna är inte tillräckliga, sjukhuset inte ordentligt utrustat och boendet inte tryggt från vind, slagregn, inbrott och överfall.

Akelo spelar fotboll i Kakumas högsta division och är utsedd till lagets bästa spelare. Men att spela fotboll är svårt för en tjej i Kakuma flyktingläger. Akelo får ofta höra att hon inte är en riktig kvinna, att hon borde vara hemma och sköta sina sysslor istället.

”Dom säger: En tjej ska inte lyfta på benen. Har du inte tvätt och städning att sköta!? Jag säger att vi är många systrar, vi delar på sysslorna. Jag har en solcellslampa så jag gör mina läxor på kvällarna, jag har tid att spela fotboll en timme efter skolan.”

Akelo älskar att spela fotboll, det ger henne motivation och mening i tillvaron.

Utbildning och organiserade fritidsaktiviteter för barn och unga är en livsviktig insats i flyktingläger. Genom att satsa på ledarutbildningar och att samla ungdomar i grupp byggs en ny gemenskap, en känsla av att de kan utvecklas tillsammans och insikten att samarbete är bättre än konflikt. Speciellt för flickor är en aktiv fritid vägen framåt mot jämställdhet – ett sätt att få en egen identitet och möjlighet att delta i aktiviteter och beslut som formar deras framtid.

Text: Susanna Olivin

Foto: Jesper Wahlström

Faktaruta

Svenska kyrkans internationella arbete stödjer fritidsaktiviteter för tjejer och killar i flyktingläger världen om. Organiserad fritid förenar flyktingar från olika länder, religioner och kulturer. Under aktiviteterna lär sig ungdomarna om regler, normer och respekt. Genom att samarbeta i exempelvis ett fotbollslag lär de känna varandra, vilket motverkar konflikter och skapar en tryggare tillvaro utan våld. En aktiv fritid för flickor leder till ett mer jämställt samhälle, där alla människor kan delta i aktiviteter och beslut. Ge ungdomar på flykt möjlighet att skapa sig en bättre framtid. Swisha en gåva till 9001223. Tack!